

COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 10.6.2026
COM(2026) 520 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

Strategia UE pentru insule

{SWD(2026) 520 final}

1. INTRODUCERE

Insulele fac parte integrantă din identitatea UE, influențându-i economia, istoria, geografia și cultura. Ele variază de la teritorii dens populate din apropierea continentului european la zone slab populate de la periferie. Insulele se confruntă cu provocări structurale legate de caracteristicile lor specifice și sunt recunoscute în mod explicit la articolul 174 din TFUE în rândul regiunilor afectate de un handicap natural sau demografic grav și permanent, care le poate împiedica dezvoltarea. Insularitatea limitează capacitatea lor de creștere durabilă și reziliența și, în același timp, particularitățile lor teritoriale, patrimoniul cultural și mediul natural oferă oportunități semnificative și diverse.

De-a lungul anilor, UE a îndeplinit un rol esențial în ceea ce privește ajutorul acordat insulelor pentru a depăși provocările în materie de dezvoltare și pentru a-și exploata potențialul, în principal prin sprijinirea politicii de coeziune. Cu toate acestea, tendințele actuale și evoluțiile geopolitice recente au afectat și mai mult aceste teritorii și au demonstrat necesitatea unei abordări politice mai ample, ceea ce a condus la solicitări din partea Parlamentului European¹ și a părților interesate insulare privind un cadru strategic specific pentru insule.

Având în vedere aceste evoluții, orientările politice ale președintei Von der Leyen pentru perioada 2024-2029 includ un angajament de a contribui la abordarea provocărilor multidimensionale cu care se confruntă în prezent insulele din UE. Această strategie, prima dedicată insulelor, respectă acest angajament. Reflectând principalele constatări ale unei ample cereri publice de contribuții din partea altor instituții europene², ea identifică acțiuni menite să adapteze mai bine principalele politici ale UE la particularitățile insulelor. În plus, invită statele membre să completeze aceste acțiuni cu inițiative care pot consolida capacitatea de acțiune a comunităților insulare de a-și valorifica potențialul.

Strategia este structurată în jurul a patru piloni principali, care reflectă oportunitățile și provocările unice ale teritoriilor insulare, precum și guvernanta ca factor de sprijin strategic orizontal:

¹ Cercetare pentru Comisia REGI – Insulele Uniunii Europene: situația actuală și provocările viitoare, [Rezoluția Parlamentului European din 7 iunie 2022 referitoare la insule și politica de coeziune: situația actuală și provocările viitoare](#).

² Această strategie se bazează pe cele 358 de contribuții primite în cadrul cererii de contribuții lansate în martie 2026, precum și pe avizele și rezoluțiile Parlamentului European, ale Comitetului Regiunilor, ale Comitetului Economic și Social European și pe pozițiile părților interesate din insule.

Strategia acoperă toate insulele UE, inclusiv cele trei state membre insulare Cipru, Irlanda și Malta, cu excepția regiunilor ultraperiferice ale UE, care au propria strategie specifică – care urmează să fie actualizată în curând, ținând seama de particularitățile lor, astfel cum sunt recunoscute în Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (articolul 349). Ea este complementară Strategiei UE privind comunitățile costiere reziliente, prospere și locuibile³, reflectând interconexiunile dintre sectoarele abordate și teritoriile și comunitățile vizate. Ambele strategii sunt menționate în Pactul european privind oceanul planetar, reflectând necesitatea unor abordări adaptate și a unor sinergii mai puternice pentru a sprijini guvernanța durabilă a oceanelor și reziliența, dezvoltarea și prosperitatea comunităților costiere.

2. PILONII STRATEGICI PENTRU DEZVOLTAREA INSULELOR

Insulele din UE constituie un grup foarte divers de teritorii, care cuprinde o gamă largă de dimensiuni, populații și profiluri economice. În 16 state membre⁴, UE are aproape 27 000 de insule, dintre care peste 4 000 sunt locuite⁵, reprezentând o populație totală de aproximativ 17 milioane de persoane⁶. Printre acestea se numără cele trei state membre insulare – Cipru, Irlanda și Malta – în care locuiesc 6,6 milioane de locuitori. Aceste state membre insulare sunt situate strategic la frontiera de sud-est, de sud și de vest a UE. Spre deosebire de regiunile insulare, populația statelor membre insulare a crescut puternic în ultimele decenii, iar PIB-ul pe cap de locuitor este cu mult peste media UE în Irlanda și Malta și, la un nivel în mare echivalent în Cipru. Cu toate acestea, în cursul cererii de contribuții la care au contribuit aproape 360 de părți interesate, părțile interesate din cele trei state membre insulare au subliniat constrângerile

³ COM(2026) 530.

⁴ Croația, Cipru, Danemarca, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Irlanda, Italia, Malta, Țările de Jos, Polonia, Portugalia, Spania, Suedia.

⁵ Insulele sunt identificate drept corpuri de teren separate de continent utilizând o hartă digitală a Eurostat suficient de detaliată pentru a surprinde caracteristici precum insulele, drumurile principale și orașele. Acest număr nu include cele 20 de insule din regiunile ultraperiferice ale UE, cu o populație totală de 2,7 milioane de locuitori. Statutul juridic al insulelor, fără nicio discriminare în ceea ce privește dimensiunea sau populația, ar trebui să fie în conformitate cu dreptul internațional, inclusiv cu Convenția Națiunilor Unite asupra dreptului mării (UNCLOS).

⁶ Cifrele privind populația insulară se bazează pe datele din gridurile de recensământ al populației din 2021 (a se vedea: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/gisco/geodata/population-distribution/population-grids>). Datele privind populația la nivel de griduri sunt alocate insulelor prin intermediul unei metodologii elaborate de REGIO-GIS.

economice structurale legate de insularitate și, în special pentru Malta și Cipru, dimensiunea lor mică de piață.

Cererea de contribuții a confirmat faptul că insulele din UE se confruntă cu provocări deosebite. Pentru prima dată, particularitățile insulelor sunt analizate mai detaliat în documentul de lucru „[Islands of the European Union](#)” („Insulele Uniunii Europene”). Rezultatele cererii de contribuții, precum și contribuțiile colectate în cadrul lucrărilor pregătitoare și al altor documente relevante sunt rezumate în documentul de lucru al serviciilor Comisiei privind consultarea părților interesate (raportul de sinteză) care însoțește strategia.

Caseta 1 – Costul insularității

O constatare esențială a cercetării OCDE este **costul insularității**⁷, care se referă la sarcinile economice, sociale și fiscale suplimentare cu care se confruntă insulele din cauza izolării lor geografice și a constrângerilor instituționale asociate acestora, inclusiv a constrângerilor administrative și de reglementare legate de accesibilitatea limitată, de structurile teritoriale fragmentate și de economiile de scară mai mici: costurile de transport pot depăși valorile de referință de pe continent cu puțin peste 300 % în unele cazuri, cheltuielile administrațiilor locale pe cap de locuitor pot fi cu aproximativ 30-50 % mai mari, iar prețurile locuințelor pot fi cu 75-130 % mai mari în unele municipalități insulare. Dovezile OCDE arată că: în Croația, municipalitățile insulare cheltuiesc cu aproximativ 29 % mai mult pe cap de locuitor pentru servicii decât omoloagele continentale, în timp ce în Suedia insulele se confruntă cu cheltuieli de călătorie cu până la 166 % mai mari pentru rezidenți și cu peste 300 % mai mari pentru întreprinderi. În Sicilia, insularitatea poate reduce PIB-ul pe cap de locuitor cu aproximativ 7 % sau, în cazul Sardiniei, poate impune costuri economice de până la 36 % din PIB-ul pe cap de locuitor.

Dincolo de impactul financiar, insularitatea creează, de asemenea, costuri care nu se bazează pe piață, cum ar fi durate de călătorie mai lungi și acces redus la servicii esențiale, care pot reduce nivelul de trai și competitivitatea.

În unele cazuri, aceste provocări sunt agravate și mai mult de „dubla insularitate”, în cazul căreia rezidenții trebuie să tranziteze către o insulă principală sau printr-o altă insulă înainte de a ajunge pe continent, ceea ce sporește nu numai constrângerile în materie de conectivitate, ci și dezavantajele economice și sociale mai ample asociate insularității.

Fiind principala politică de investiții a UE, **politica de coeziune** a sprijinit soluții adaptate la nivel local care răspund realităților teritoriale specifice ale insulelor. În perioada de programare 2021-2027, statele membre au alocat cel puțin **12,5 miliarde EUR**⁸ pentru investiții specifice insulelor.

În cadrul **evaluării la jumătatea perioadei a politicii de coeziune**, **1,6 miliarde EUR au fost redirecționate în cadrul programelor politicii de coeziune dedicate insulelor** către cinci priorități politice esențiale: competitivitate și decarbonizare, apărare, securitate și pregătire civilă, locuințe la prețuri accesibile, reziliență în domeniul apei și tranziție energetică.

⁷ OCDE (2026), Policy Pathways Beyond the Shoreline: Enhancing Resilience and Innovation in Island Economies (Direcții de politică dincolo de linia de coastă: îmbunătățirea rezilienței și a inovației în economiile insulare), OECD Rural Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/1aedeacb-en>.

⁸ Suma include alocările UE pentru programe specifice insulelor (cu excepția regiunilor ultraperiferice), inclusiv pentru statele membre insulare, și în cadrul programelor care utilizează coduri specifice pentru investiții în zonele insulare și de coastă. Alte programe ar putea sprijini insulele și în afara programelor specifice insulelor și a clasificării relevante.

Colaborarea transregională și transfrontalieră prin intermediul Interreg, al Instrumentului de investiții interregionale pentru inovare, al TAIEX sau al Inițiativei europene privind dezvoltarea urbană ajută, de asemenea, regiunile și municipalitățile insulare să abordeze provocările comune prin schimbul de bune practici și prin dezvoltarea de proiecte și inițiative comune.

În plus, **politica comună în domeniul pescuitului** aduce beneficii comunităților costiere, în timp ce **politica agricolă comună (PAC)** oferă sprijin zonelor rurale ale insulelor. Contribuția acestor politici la dezvoltarea insulelor este prezentată mai detaliat în secțiunile următoare.

Insulele sunt, de asemenea, sprijinite de **Mecanismul de redresare și reziliență** prin măsuri specifice care răspund nevoilor lor particulare. Numeroase reforme și investiții îmbunătățesc conectivitatea insulelor prin eliminarea lacunelor existente și prin consolidarea potențialului lor economic.

Orizont Europa a realizat numeroase proiecte în regiunile insulare, cu o contribuție netă totală a UE de aproximativ 4,2 miliarde EUR.

Banca Europeană de Investiții facilitează modernizarea infrastructurii insulelor și sprijinirea serviciilor esențiale, a energiei din surse regenerabile, a C&D și a proiectelor de înaltă tehnologie. În perioada 2023-2025, ea a oferit sprijin insulelor printr-o gamă largă de servicii de consiliere, precum și împrumuturi, garanții și asistență tehnică în valoare de cel puțin 7,3 miliarde EUR, inclusiv în cadrul unor instrumente precum InvestEU, FEI și JASPERS. În plus, o serie de instrumente financiare cofinanțate de UE vizează insulele prin promovarea investițiilor productive, a creării de întreprinderi, precum și a tranziției verzi și a celei digitale.

Cu toate acestea, există în continuare provocări politice transversale în ceea ce privește posibilitatea cetățenilor de a alege cu adevărat să rămână în locurile pe care le numesc acasă. Viitoarea [strategie privind dreptul de a rămâne](#) va aborda aceste provocări pentru toate regiunile îndepărtate, inclusiv insulele din UE.

2.1. Dezvoltarea economică, conectivitatea, competitivitatea și inovarea

Competitivitatea economică

În conformitate cu **Busola pentru competitivitate**, UE joacă un rol important în **sprijinirea activității economice și antreprenoriale** pe insule. Politica de coeziune investește în centre de inovare, incubatoare de afaceri, măsuri de digitalizare și de consolidare a capacităților. Aceste investiții contribuie la diversificarea economiilor insulare dincolo de sectoarele tradiționale și facilitează adoptarea de noi tehnologii și modele de afaceri durabile. Prioritățile UE în materie de competitivitate au fost consolidate în cursul **evaluării la jumătatea perioadei a politicii de coeziune**, aproape 1 miliard EUR fiind direcționat către insule pentru a sprijini tehnologiile strategice în sectorul digital, în cel al tehnologiilor curate și în cel al biotehnologiei. Aceste eforturi sunt aliniate la **Pactul pentru o industrie curată**, care promovează decarbonizarea, inclusiv energia curată, și circularitatea.

Activitatea economică legată de agricultură și de dezvoltarea rurală pe insule este sprijinită în cadrul **PAC**. Prin intermediul planurilor strategice PAC, statele membre pot adapta intervențiile la realitățile lor specifice insulelor, ținând seama de structurile fermelor locale, de sensibilitățile de mediu și de nevoile comunităților lor rurale.

Sistemul indicațiilor geografice (IG) care leagă un produs de zona sa de producție poate contribui la diversificarea activităților economice, contribuind astfel la durabilitatea zonei.

Insulele au un potențial semnificativ în **economia albastră**, stimulând creșterea durabilă, crearea de locuri de muncă și inovarea. Economia albastră este abordată mai detaliat în Strategia UE privind comunitățile costiere reziliente, prospere și locuibile.

În plus, în conformitate cu [Agenda europeană pentru turism 2030](#), Comisia sprijină statele membre și insulele lor să consolideze reziliența ecosistemului lor turistic prin intermediul [parcursului de tranziție pentru turism](#) și prin asistență tehnică, în special în Grecia și Croația. Viitoarea **strategie a UE privind turismul durabil** se va baza pe acest lucru și va oferi instrumente și orientări pentru a consolida ecosistemele turistice ale insulelor și pentru a contribui la abordarea provocărilor sociale, de mediu și economice.

Conectivitate

Principala provocare pentru insule este conectivitatea. Costurile mai ridicate ale transportului, logistica fragmentată a transportului de mărfuri și alternativele intermodale limitate limitează dezvoltarea lor economică și alte aspecte ale vieții de zi cu zi. UE oferă sprijin prin investiții din cadrul **politicii de coeziune**, al [Mecanismului pentru interconectarea Europei](#) și al [programului Europa digitală](#) în porturile insulare, transportul maritim, infrastructura digitală, interconexiunile rețelelor de energie electrică și serviciile de sprijin, cum ar fi [birourile cu competențe în materie de bandă largă](#).

[Strategia portuară a UE](#) recent adoptată, care subliniază potențialul porturilor mici și mijlocii, promovează investițiile în porturi, inclusiv măsuri de îmbunătățire a siguranței, a electrificării și a accesului la rețele, precum și servicii de consiliere și instrumente de reducere a riscurilor pentru a îmbunătăți finanțarea și investițiile care sunt relevante pentru insule⁹. De asemenea, sprijină inițiative specifice privind inovarea, energia curată, securitatea și conectivitatea.

Cadrelor UE privind ajutoarele de stat oferă statelor membre posibilitatea de a oferi insulelor sprijin adaptat, având în vedere costurile structural mai mari cu care se confruntă. [Decizia revizuită privind serviciile de interes economic general \(SIEG\)](#) simplifică normele privind ajutoarele de stat aplicabile aeroporturilor, porturilor și legăturilor maritime cu insulele, facilitând astfel conectivitatea, și asigură faptul că legăturile aeriene cu insulele rămân în domeniul său de aplicare. În temeiul [Regulamentului general de exceptare pe categorii de ajutoare](#) (RGECA), statele membre pot acorda ajutoare de stat pentru sprijinirea insulelor. Printre acestea se numără ajutoarele regionale în insulele care sunt desemnate pe o hartă a ajutoarelor regionale. De asemenea, se pot acorda ajutoare de stat pentru serviciile de transport aerian și cu feribotul pentru rezidenții din regiunile îndepărtate¹⁰, în special din insule, inclusiv în situații de dublă insularitate, precum și pentru aeroporturi și porturi, cu intensități mai mari ale ajutoarelor pentru aeroporturile situate în regiuni îndepărtate, în special insule, care au fost esențiale pentru conectivitatea și viabilitatea lor economică. Revizuirile în curs ale cadrelor relevante privind ajutoarele de stat vor oferi ocazia de a evalua observațiile, după caz, cu privire la necesitatea de a ține seama de particularitățile insulelor.

Pentru a asigura servicii aeriene și maritime adecvate, unele state membre introduc **obligații de serviciu public** (OSP) și plătesc compensații pentru furnizarea acestor servicii atunci când soluțiile bazate pe piață nu garantează continuitate, regularitate, prețuri sau o capacitate minimă. De asemenea, statele membre pot acorda ajutor social pentru transportul aerian și maritim al

⁹ Pachetul privind rețeaua europeană COM(2025) 1005 din 10 decembrie 2025, inclusiv propunerile legislative, și Orientările privind racordările eficiente și în timp util la rețea (C/2025/8473).

¹⁰ În sensul RGECA, „regiuni îndepărtate” înseamnă regiunile ultraperiferice, Malta, Cipru, Ceuta și Mellila, insule care fac parte din teritoriul unui stat membru, și zonele cu densitate redusă a populației.

rezidenților insulelor. Aceste instrumente pot sprijini serviciile pe tot parcursul anului către insule, asigurând integrarea lor în rețeaua transeuropeană de transport (TEN-T).

Mecanismul elen de echivalare a transporturilor este un sistem guvernamental care compensează costurile de transport mai ridicate pentru rezidenții și întreprinderile din insulele grecești. Rutele aeriene și de transport cu feribotul care nu sunt viabile din punct de vedere comercial, dar care sunt esențiale pentru conectarea insulelor mici cu continentul sau între ele sunt subvenționate prin contracte privind obligații de serviciu public (OSP). În paralel, inițiativa GR-eco privind insulele testează energia din surse regenerabile, transportul electric și conectivitatea digitală.

Pentru a asigura conectivitatea anumitor insule, **Directiva privind schema de comercializare a certificatelor de emisii (ETS)** și **Regulamentul FuelEU în domeniul maritim**¹¹ permit statelor membre să solicite excepții pentru anumite insule¹². **Regulamentul privind instalarea infrastructurii pentru combustibili alternativi** (RICA) include, de asemenea, excepții de la obiectivele minime privind racordarea la rețeaua electrică terestră pentru porturile situate pe insule. Aceste excepții au recunoscut că circumstanțele specifice cu care se confruntă anumite insule au necesitat o tranziție treptată către decarbonizare. Comisia efectuează o revizuire a EU ETS și a RICA în 2026, urmată de revizuirea planificată a Regulamentului FuelEU în domeniul maritim, care va acorda atenția cuvenită situației insulelor.

Astfel cum s-a prezentat în **Strategia maritimă industrială**, Comisia se așteaptă să mobilizeze investiții în valoare de aproximativ 1-1,5 miliarde EUR în sectorul transportului pe apă până în 2027, din care o treime se va alocă în perioada 2026-2027, inclusiv pentru reînnoirea și modernizarea flotei în toate etapele de dezvoltare. Reînnoirea și modernizarea flotelor reprezintă o investiție deosebit de importantă pentru conectivitatea insulelor, deoarece întârzierile în tranziția verde a serviciilor de conectivitate maritimă pot crește costul insularității și pot slăbi accesibilitatea comunităților insulare îndepărtate și ar trebui urmărite în conformitate cu **Planul de investiții pentru transporturi durabile**.

Inovare

Inovarea regională în insule este sprijinită prin **strategii de specializare inteligentă** (S3) în cadrul politicii de coeziune. Aceste strategii pot contribui la poziționarea insulelor în cadrul unor ecosisteme de inovare mai ample, promovând cercetarea locală, difuzarea tehnologiei, antreprenoriatul și colaborarea dintre întreprinderi și centrele de cercetare.

În calitate de program emblematic al UE pentru cercetare și inovare, **Orizont Europa** contribuie la inovare în insule, de exemplu prin intermediul misiunii UE „Refacerea oceanelor și a apelor noastre” și al Parteneriatului pentru o economie albastră durabilă (SBEP). În conformitate cu agenda de cercetare și inovare a SBEP și pe baza punctelor comune ale agendelor strategice de cercetare și inovare existente în bazinele maritime (Marea Mediterană, Marea Neagră, Marea Baltică și Marea Nordului) și în Oceanul Atlantic, parteneriatul sprijină

¹¹ Articolul 2 alineatul (3) din Regulamentul (UE) 2023/1805 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 septembrie 2023 privind utilizarea combustibililor din surse regenerabile și cu emisii scăzute de carbon în transportul maritim și de modificare a Directivei 2009/16/CE stabilește o excepție pentru insulele cu mai puțin de 200 000 de rezidenți.

¹² Articolul 12 alineatul (3-d) din Directiva 2003/87/CE privind ETS [astfel cum a fost modificată prin Directiva (UE) 2023/959] permite statelor membre să scutească companiile de transport maritim de restituirea certificatelor de emisii eliberate până la 31 decembrie 2030 pentru călătoriile între un port al unei insule fără legătură rutieră/feroviară și cu mai puțin de 200 000 de locuitori permanenți și un port aflat sub jurisdicția aceluiași stat membru.

transformarea insulelor astfel încât să ajungă să aibă o economie neutră din punct de vedere climatic, durabilă, productivă și competitivă.

La nivel transnațional, interregional și transfrontalier, **programele Interreg** mobilizează resurse și expertiză pentru proiecte comune care implică insulele, contribuind la consolidarea cercetării și inovării și la adoptarea de soluții inovatoare în sectoare-cheie precum economia albastră, turismul și digitalizarea. Digitalizarea este deosebit de relevantă pentru insule în contextul **inițiativei „Sate inteligente”**, care promovează ecosistemele locale de inovare, soluțiile digitale (servicii electronice, mobilitate inteligentă) și colaborarea dintre insule, universități, întreprinderi nou-înființate și inovatori sociali.

Perspective viitoare

Pentru a sprijini în continuare capacitatea insulelor de a-și valorifica potențialul economic, conectivitatea, competitivitatea și inovarea, Comisia:

- va evalua observațiile, după caz, cu privire la circumstanțele specifice ale insulelor din UE, inclusiv costurile insularității, în contextul revizuirilor în curs ale **Orientărilor din 2014 privind sectorul aviației**, ale **Regulamentului general de exceptare pe categorii de ajutoare (RGECA)** și ale **Orientărilor privind ajutoarele de stat regionale (OAR)**, și, de asemenea, va oferi sprijin tehnic (cum ar fi formare sau asistență practică) cu privire la conceperea și utilizarea instrumentelor de ajutor de stat disponibile pentru insule;
- va avea în vedere consolidarea garanțiilor în materie de conectivitate pentru insule în situații de urgență, inclusiv prin intermediul **cadrelor privind concurența și OSP**;
- va evalua excepțiile specifice insulelor în cadrul viitoarelor revizuri ale **Regulamentului privind instalarea infrastructurii pentru combustibili alternativi** și ale **Regulamentului FuelEU în domeniul maritim**; se va asigura că nevoile specifice și regimurile specifice ale insulelor se reflectă în punerea în aplicare a Planului de investiții pentru transporturi durabile (STIP);
- va lua în considerare potențialele probleme care afectează competitivitatea, conectivitatea și costul vieții insulelor europene în cadrul viitoarei revizuri a **ETS** și a **Regulamentului FuelEU în domeniul maritim**;
- va sprijini statele membre și insulele pentru a spori reziliența și competitivitatea **ecosistemelor lor turistice** prin intermediul viitoarei **strategii a UE pentru turismul durabil**;
- va lansa o analiză aprofundată privind **costul insularității** și al măsurilor de bune practici pentru reducerea sa, în special în sectorul transporturilor.

Comisia invită statele membre:

- să sprijine insulele în abordarea provocărilor cu care se confruntă în materie de **conectivitate**, inclusiv prin alocarea unei părți din veniturile naționale provenite din EU **ETS** pentru a accelera implementarea soluțiilor de transport cu emisii zero și a investițiilor conexe, inclusiv în sectorul maritim și în cel al aviației;
- să țină seama de provocările cu care se confruntă insulele în **planurile lor naționale de transport și în foile lor de parcurs strategice naționale privind deceniul digital**, asigurând o viziune pe termen lung pentru conectivitatea durabilă și alocări financiare specifice, inclusiv pentru modurile de transport cu emisii scăzute de dioxid de carbon;
- să valorifice oportunitățile oferite de spațiul maritim european pentru a îmbunătăți accesul la insulele mici și mijlocii, inclusiv conectivitatea dintre porturile TEN-T globale din cadrul

unui singur stat membru; În acest context, să utilizeze pe deplin cererea de propuneri de realocare a MIE 2026 în cadrul priorităților relevante ale MIE pentru a sprijini insulele, de exemplu pentru proiecte de decarbonizare în porturile TEN-T, inclusiv alimentarea cu energie electrică de la mal;

- să coopereze la nivel de arhipelag/bazin maritim pentru a **realiza economii de scară în furnizarea de servicii publice**, cum ar fi transportul, în vederea reducerii costurilor, precum și pentru a implementa proiecte la scară largă (de exemplu, rețele magistrale, inclusiv cu cabluri submarine, legături prin satelit, conectivitate 5G, birouri cu competențe în materie de bandă largă etc.);
- să valorifice **OSP**, mecanismele compensatorii și subvențiile specifice, după caz, pentru a se asigura că serviciile de transport durabile atenuează constrângerile cauzate de insularitate și mențin conectivitatea teritorială;
- să mențină și să extindă **servicii fiabile de transport cu feribotul** pe tot parcursul anului pentru a asigura legături coerente între insule și continent; să sprijine electrificarea porturilor, a aeroporturilor și a transportului rutier pe insule, precum și instalarea infrastructurii pentru combustibili alternativi pentru nave;
- să promoveze o abordare neutră din punct de vedere tehnologic a decarbonizării serviciilor de conectivitate maritimă insulară, ținând seama în mod corespunzător de cerințele operaționale, de pregătirea porturilor, de capacitatea rețelei, de disponibilitatea energiei și de maturitatea combustibililor alternativi și să elaboreze cadre de finanțare specifice și previzibile pentru a sprijini investițiile necesare.

2.2. Securitatea energetică, protecția mediului, tranziția verde și reziliența la schimbările climatice

Securitate energetică

O provocare cu o relevanță deosebită pentru insule este asigurarea **securității energetice, a autosuficienței și a decarbonizării**. În același timp, insulele pot contribui la soluțiile energetice și la securitate. **Politica de coeziune sprijină investițiile în eficiența energetică, în sursele regenerabile de energie și în sistemele energetice inteligente**. Insulele cu **interconexiuni** limitate cu continentul primesc, de asemenea, sprijin specific, în timp ce evaluarea la jumătatea perioadei a politicii de coeziune a permis statelor membre să crească și mai mult investițiile în interconexiuni și în infrastructura aferentă de transport, distribuție, stocare și sprijin, precum și protecția infrastructurii energetice critice și instalarea infrastructurii de reîncărcare. Comunitățile energetice sunt acțiuni energetice colective și orientate către cetățeni și contribuie la independența și securitatea energetică¹³. Transportul curat și durabil contribuie, de asemenea, la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și la îndeplinirea obiectivelor de decarbonizare.

Tranziția energetică și independența energetică a multor insule sunt sprijinite în continuare de **inițiativa „Energie curată pentru insulele din UE”**, care oferă asistență tehnică bazată pe cerere și facilitează cooperarea dintre Comisie, statele membre și insule în ceea ce privește promovarea decarbonizării sistemelor energetice insulare.

¹³ Pentru a sprijini în continuare cetățenii să se alăture unei comunități energetice, acțiunea 5 din Pachetul de măsuri privind energia pentru cetățeni [COM(2026) 115 final] se axează pe stimularea producției proprii de energie și a partajării energiei între cetățeni. A se vedea, de asemenea, Recomandarea (UE) 2026/1007 a Comisiei din 30 aprilie 2026 privind sprijinirea dezvoltării comunităților de energie și maximizarea potențialului autoconsumului, C(2026) 2850.

Protecția mediului și reziliența la schimbările climatice

Biodiversitatea unică și diversă a insulelor din UE este din ce în ce mai amenințată de presiuni precum schimbările climatice, poluarea, pescuitul nedurabil, agricultura și turismul. În plus, comunitățile insulare se confruntă cu provocări acute în ceea ce privește **gestionarea apei și a deșeurilor**. **Politica de coeziune** investește în gestionarea durabilă a apei și a deșeurilor – inclusiv în infrastructura de bază, în protecția și refacerea naturii și a biodiversității, precum și în economia circulară. Statele membre au consolidat măsurile de reziliență în domeniul apei în cursul evaluării la jumătatea perioadei a politicii de coeziune.

Astfel cum se descrie în **Strategia europeană pentru reziliența în domeniul apei**, în special deficitul de apă reprezintă o provocare pentru unele insule. Apa dulce adecvată pentru băut și pentru întreprinderi reprezintă o provocare din ce în ce mai mare. Acest lucru activează nevoia de inovare și de investiții în desalinizarea durabilă și, în general, în construirea unei economii inteligente în domeniul apei, care să corespundă dimensiunii și ecosistemului insulelor.

Practicile agricole durabile și gestionarea eficientă a resurselor naturale sunt sprijinite de PAC, de exemplu prin eco-scheme și plăți pentru agromediu și climă.

În plus, insulele beneficiază de politici și inițiative relevante pentru oceane și care sprijină sustenabilitatea pe termen lung a **pescuitului și acvaculturii**. Strategia UE privind comunitățile costiere reziliente, prospere și locuibile abordează aceste aspecte în detaliu.

Pentru a consolida reziliența la schimbările climatice pe insulele UE, trebuie luate măsuri de adaptare. Ele pot fi sprijinite prin **politica de coeziune**, de exemplu prin lucrări de protecție costieră pentru reducerea eroziunii și a inundațiilor costiere sau prin măsuri de reducere a impactului secetelor. Pentru a asigura o **tranziție echitabilă din punct de vedere social către neutralitatea climatică**, statele membre pot utiliza **Fondul social pentru climă** pentru a sprijini măsuri și investiții menite să reducă emisiile în sectorul transportului rutier și al construcțiilor, reducând costurile pentru gospodăriile vulnerabile, microîntreprinderi vulnerabile și utilizatorii de transport vulnerabili.

Viitoarea **strategie de cercetare și inovare în domeniul oceanelor și al apei** se va axa pe o abordare de la sursă la mare pentru a combate poluarea, pierderea biodiversității și perturbările hidrologice. **Inițiativa OceanEye** va îmbunătăți monitorizarea oceanelor și colectarea de date, care sunt esențiale pentru insule, având în vedere vulnerabilitatea lor la schimbările climatice și oceanice.

Perspective viitoare

Pentru a sprijini în continuare accesul insulelor la energie curată, tranziția verde, protecția mediului și reziliența la schimbările climatice, Comisia:

- va prelungi **inițiativa „Energie curată pentru insulele din UE”** pentru perioada 2027-2030 prin finanțare în actualul cadru financiar multianual. Proiectele mature care au primit asistență tehnică în cadrul acestei inițiative pot fi eligibile în cadrul politicii de coeziune pentru a sprijini tranziția insulelor către o energie curată;
- va facilita **un dialog periodic între autoritățile statelor membre** responsabile cu tranziția energetică pe insule și va promova schimbul și reproducerea bunelor practici și a soluțiilor testate;
- va institui o **platformă voluntară a operatorilor de rețele insulare** pentru schimburi și consolidarea capacităților în ceea ce privește dezvoltarea de rețele adaptate exigențelor viitorului pentru sisteme de energie din surse regenerabile în proporție de 100 %;

- va colabora cu statele membre și cu părțile interesate pentru a institui măsuri suplimentare de **protecție și durabilitate a ecosistemelor marine sensibile**, pentru a atinge o stare ecologică bună a apelor lor marine, punând accentul pe „zonele fierbinți” din punctul de vedere al biodiversității marine, cum ar fi siturile Natura 2000 și alte zone marine protejate;
- va sprijini elaborarea de bune practici și orientări privind **relațiile port-oraș și ecologizarea porturilor**, prin intermediul misiunilor UE „Orașe inteligente și neutre din punctul de vedere al impactului asupra climei” și „Refacerea oceanelor și apelor noastre”, precum și al Pactului european privind oceanul planetar.

Comisia invită statele membre:

- să ia în considerare o **planificare terestră și maritimă integrată** pentru a închide circuitele de resurse care leagă deșeurile, apa, energia, agricultura, pescuitul și turismul;
- **să abordeze particularităților insulelor și integrarea planurilor insulare de tranziție energetică în strategiile naționale**; să promoveze extinderea și modernizarea rețelelor, să conceapă cadre concrete pentru stocarea energiei, acolo unde lipsesc, și să reevalueze cerințele de racordare pentru proiectele din domeniul energiei din surse regenerabile care pun în aplicare cadrul juridic aplicabil;
- **să accelereze implementarea surselor regenerabile de energie și a comunităților energetice**, să integreze **principiile economiei circulare** în sistemele de apă, deșeuri și resurse și să ia în considerare reformarea **sistemelor de remunerare a producției de energie** pentru insule (mecanisme de solidaritate sau de compensare a costurilor) pentru a stimula tranziția către o energie curată eficientă din punctul de vedere al costurilor și renunțarea la combustibilii fosili; să sprijine investițiile pentru implementarea unor soluții curate sau eficiente din punct de vedere energetic în situațiile din afara rețelei;
- să valorifice, **Fondul social pentru climă**, pentru a ține seama de particularitățile geografice și de provocările cu care se confruntă insulele în planurile sociale pentru climă atunci când abordează vulnerabilitatea insulelor în materie de energie și transport, în urma unei consultări publice și a colaborării cu părțile interesate;
- să aibă în vedere includerea în **planurile naționale de restaurare** (programate să fie prezentate până în septembrie 2026) a unor **măsuri** specifice de protejare și refacere a **biodiversității unice a insulelor**, deoarece habitatele marine pot sprijini pescuitul sustenabil și pot proteja împotriva pericolelor climatice sau pot reduce impactul lor, cum ar fi creșterea nivelului mării și furtunile costiere, inundațiile secundare și eroziunea costieră;
- să acorde prioritate **investițiilor în infrastructura de apă** pentru a îmbunătăți serviciile de alimentare cu apă și infrastructura de distribuție a apei, în special în zonele îndepărtate și insuficient deservite ale insulelor; să sporească măsurile de economisire a apei, inclusiv creșterea eficienței și reducerea scurgerilor, stocarea, transportul și utilizarea eficientă a apei, restabilind în același timp retenția naturală a apei și sporind reutilizarea apei; să consolideze abordarea de la izvor la mare prin conectarea apelor costiere și marine la gestionarea apelor dulci și la amenajarea teritoriului aferentă.

2.3. Comunități, demografie și calitatea vieții

Coeziunea socială este esențială pentru bunăstarea și reziliența comunităților insulare. Investițiile actuale în oameni și în infrastructura socială din cadrul **politicii de coeziune** îmbunătățesc accesul la servicii esențiale și asigură egalitatea de șanse. Prin investițiile politicii de coeziune, eforturile pot fi adaptate pentru a răspunde nevoilor specifice ale insulelor, de la servicii publice și activități private la educație și competențe, transport și conectivitate digitală

și asistență medicală. Punând accentul pe servicii precum îngrijirea copiilor și sprijinul parental, politica de coeziune creează medii favorabile incluziunii, care consolidează protecția și integrarea socială.

Schimbările demografice reprezintă provocări semnificative pentru insule, afectând dimensiunea populației, structura de vârstă și accesul la servicii esențiale. Politica de coeziune ajută insulele care se confruntă cu declinul populației, îmbătrânirea populației și „exodul creierelor”, investind în locuri de muncă, servicii, infrastructură și atractivitate locală. Setul de instrumente privind demografia al Comisiei oferă statelor membre instrumente și evidențiază principalele instrumente de investiții ale UE.

Comunitățile rurale, inclusiv din insule, sunt sprijinite de „**Viziunea pe termen lung pentru zonele rurale ale UE**”, care stabilește un cadru strategic pentru ca ele să devină mai puternice, conectate, reziliente și prospere. Strategiile integrate și ascendente, cum ar fi **investițiile teritoriale integrate (ITI)** și **dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității (DLRC)**, permit statelor membre să răspundă nevoilor comunității prin intervenții adaptate, bazate pe realitatea zonei. Instrumentele participative de dezvoltare locală, cum ar fi **LEADER**, DLRC și alte forme de cooperare, cum ar fi **satele inteligente** și **grupurile de acțiune locală în domeniul pescuitului**, sunt, de asemenea, instrumente eficace pentru implicarea comunităților insulare și pentru abordarea nevoilor și provocărilor locale.

Proiectul „Achill Experience” consolidează coeziunea comunităților, patrimoniul cultural și vitalitatea economică pe insula Achill, Irlanda. Finanțat prin cadrul PACP-LEADER/DLRC, proiectul sprijină educația locală, interpretarea patrimoniului și inițiativele în domeniul turismului durabil, oferind locuri de muncă pe tot parcursul anului și oportunități de implicare a tinerilor. Prin integrarea ecologiei marine locale, a tradițiilor insulare și a activităților plasate sub responsabilitatea comunității, proiectul consolidează legăturile sociale, păstrează identitatea culturală și le permite rezidenților să contribuie la dezvoltarea durabilă și la reziliența demografică pe termen lung.

Presiunile în materie de locuințe asupra multor insule sunt exacerbate de terenurile limitate, de schimbările demografice, de creșterea fluxurilor turistice, de prezența locuințelor de închiriat pe termen scurt și a locuințelor secundare, de locuințele vacante și de cererea de investiții sau de alte forme de utilizare secundară a locuințelor. Pentru a contribui la abordarea acestor probleme, Comisia a adoptat Planul european privind locuințele la prețuri accesibile, care stabilește zece domenii-cheie de acțiune în care UE poate adăuga valoare și poate sprijini statele membre, de exemplu în ceea ce privește renovările și reutilizarea adaptivă a clădirilor abandonate, precum și o creștere a ofertei de locuințe sociale și la prețuri accesibile, inclusiv prin mobilizarea investițiilor în locuințe. Îmbunătățirea disponibilității locuințelor la prețuri accesibile contribuie la păstrarea tinerilor profesioniști și a lucrătorilor calificați – inclusiv în serviciile publice, în asistența medicală și în sprijinirea comunităților locale, combătând amenințarea abandonării insulelor.

Politica de coeziune a sprijinit în mod semnificativ nevoile în materie de locuințe, iar evaluarea sa la jumătatea perioadei a permis o finanțare suplimentară pentru locuințe la prețuri accesibile.

Promovarea **patrimoniului cultural** distinct al insulelor contribuie atât la turismul durabil, cât și la conservarea tradițiilor locale. La nivelul UE, programe precum Europa creativă sprijină inițiative axate pe patrimoniu, adaptate insulelor, de la refacerea satelor istorice de pescuit la digitalizarea practicilor culturale intangibile, cum ar fi muzica tradițională sau construcția de ambarcațiuni. Politica de coeziune promovează incluziunea socială și diversitatea regională a insulelor prin sprijinirea acțiunilor culturale și de patrimoniu, inclusiv conservarea

patrimoniului, infrastructura și serviciile culturale, precum și cooperarea culturală transfrontalieră.

În plus, **noul Bauhaus european** sprijină transformările participative, bazate pe realitatea zonei, care sunt deosebit de relevante pentru insule, combinând sustenabilitatea, estetica și incluziunea pentru a modela spațiile de viață și stilurile de viață.

Perspective viitoare

Pentru a îmbunătăți în continuare coeziunea socială, demografia și calitatea vieții în insule, Comisia:

- va spori sprijinul pentru mobilitatea durabilă în scopul învățării a tinerilor și se va implica în patrimoniul cultural al Europei prin intermediul **inițiativei DiscoverEU** (în cadrul programului Erasmus +), acordând o atenție deosebită includerii insulelor, precum și prin măsuri de sprijin suplimentare (de exemplu, soluții complementare de transport);
- va reduce birocrăția pentru a facilita furnizarea de **locuințe durabile și la prețuri accesibile** acolo unde este cea mai mare nevoie de ele, prin prezentarea unui pachet de simplificare a locuințelor în 2027;
- va sprijini autoritățile publice prin viitorul **act legislativ privind locuințele la prețuri accesibile** pentru a identifica zonele afectate de stres locativ și pentru a le permite, cu respectarea deplină a subsidiarității, să protejeze și să promoveze accesibilitatea locuințelor în zonele respective.

Comisia invită statele membre:

- să promoveze și să faciliteze în mod activ participarea tinerilor la programele UE de mobilitate, educație, cultură și consolidare a capacităților, cum ar fi **DiscoverEU** și **Corpul european de solidaritate**, cu accent pe dezvoltarea durabilă în regiunile insulare; să sensibilizeze tinerii cu privire la instrumentele și oportunitățile care sporesc mobilitatea culturală și durabilă în scopul învățării în destinațiile insulare, inclusiv **ruta noului Bauhaus european**, și cu privire la **asociațiile europene ale cardurilor de tineret** care promovează accesul la servicii culturale pe insule și promovează dialogul intercultural;
- să stimuleze **oferta și accesibilitatea locuințelor** și să extindă locuințele sociale, durabile și la prețuri accesibile, inclusiv prin finanțare în cadrul politicii de coeziune, parteneriate public-privat, scheme naționale de finanțare specifice și reforme structurale pe termen lung. În plus, să ia în considerare măsuri specifice insulelor care decurg din actul legislativ privind locuințele la prețuri accesibile, atenuând presiunea asupra locuințelor;
- să simplifice sistemele de planificare și de autorizare ale insulelor, consolidarea capacității lor administrative și utilizarea flexibilității în materie de achiziții publice pentru a promova **furnizarea eficientă de locuințe**. Câteva exemple: zonarea unor terenuri suplimentare, asigurarea respectării cerințelor de accesibilitate financiară, valorificarea terenurilor municipale și extinderea cazării cu dublă utilizare pentru studenți și lucrătorii sezonieri.

2.4. Securitatea și pregătirea pentru situații de criză

Insulele de pe întreg teritoriul UE au o valoare strategică semnificativă datorită poziției lor geografice. Evoluțiile geopolitice recente au evidențiat și mai mult relevanța acestora și necesitatea unor investiții suplimentare. În special, insulele joacă un rol important în asigurarea securității, a apărării, a pregătirii, a rezilienței infrastructurii critice, a conectivității securizate

și a supravegherii eficace a frontierelor în contextul provocărilor geopolitice și de securitate în continuă evoluție.

În contextul provocărilor geopolitice actuale și, în special, al agresiunii în curs a Rusiei împotriva Ucrainei, care pune sub semnul întrebării arhitectura generală de securitate a UE, regiunea Mării Baltice este un domeniu strategic și esențial pentru securitate și apărare. Împreună cu regiunea Mării Mediterane, ea constituie o parte esențială a arhitecturii de apărare colectivă și joacă un rol esențial în calitate de coridor maritim, energetic și de infrastructură.

Evaluarea la jumătatea perioadei a **politicii de coeziune** a mobilizat finanțare specifică pentru capacitățile de apărare și securitate, o serie de state membre programând investiții pentru a consolida pregătirea civilă și capacitățile industriale și pentru a dezvolta o infrastructură rezilientă – inclusiv conexiunile maritime și cu hinterlandul ale insulelor pentru mobilitatea militară cu porturile și aeroporturile TEN-T.

Cartea albă privind apărarea europeană și Planul „ReArm Europe - Pregătirea pentru 2023 oferă cadrul general de politică, în timp ce Strategia privind o Uniune a pregătirii și Strategia de securitate internă sunt deosebit de relevante pentru insule, având în vedere accentul pus de acestea pe infrastructura critică de conectivitate fizică și digitală, și abordează protecția lor în temeiul cadrului privind Reziliența entităților critice și al Directivei privind rețelele și sistemele informatice 2. Securitatea spațiului maritim este deosebit de relevantă pentru insule, iar punerea în aplicare a Strategiei UE în materie de securitate maritimă este un instrument-cheie pentru abordarea tuturor tipurilor de amenințări și provocări la adresa securității maritime care pot avea un impact direct asupra insulelor și a populației lor.

Pentru a contracara perturbarea **infrastructurilor de cabluri de date submarine**, Comisia a efectuat o evaluare a riscurilor la nivelul UE, a implementat un **set de instrumente pentru securitatea cablurilor** și a desemnat zone de finanțare prioritare pentru proiectele privind cablurile de interes european (CPEI). Această activitate este completată de Mecanismul pentru interconectarea Europei – programul de lucru digital pentru finanțarea investițiilor în cabluri submarine. Insulele sunt luate în considerare în mod explicit, de exemplu, cu un subscenariu de risc specific, precum și zonele CPEI care se conectează la insulele UE. Acolo unde lipsesc infrastructurile terestre, programele prin satelit ale UE, **Galileo** și **EGNOS**, oferă insulelor capacități de navigație de înaltă precizie, de alertă timpurie și de urgență, precum și capacități de căutare și salvare. **GOVSATCOM** și **IRIS²** asigură o **conectivitate** sigură și rezilientă în insulele și regiunile maritime îndepărtate și dificile pentru navigație, gestionarea crizelor, protecția civilă și conectivitatea generală redundantă și pentru a explora potențialul insulelor UE de diversificare a capacităților de acces la spațiu ale UE, în vederea sprijinirii accesului autonom al UE la spațiu.

Insulele UE situate în bazinul Mării Mediterane se confruntă cu presiuni migratorii, în calitate de principale puncte de intrare în UE. Acest lucru necesită o implicare sporită a autorităților regionale și locale în elaborarea politicilor și alocarea fondurilor. Strategia europeană privind migrația și Pactul privind migrația și azilul oferă cadrul general, procedura de screening, procedurile la frontieră, condițiile de primire și evaluările vulnerabilității fiind puse în aplicare în principal pe teritoriile insulare. **Frontex**, **Europol** și **Agencia Uniunii Europene pentru Azil** oferă sprijin operațional pe teren, în timp ce **Fondul pentru azil, migrație și integrare** și **mecanismele de solidaritate ale UE** sprijină o distribuție mai echitabilă a responsabilităților între statele membre, inclusiv prin mecanisme de transfer, precum și prin operațiuni de transfer al migranților din insule către statele membre continentale.

Strategia UE privind o Uniune a pregătirii consolidează, de asemenea, **pregătirea pentru dezastre și gestionarea riscurilor**, promovând sistemele de alertă timpurie, pregătirea

comunității și cooperarea transfrontalieră. **Programele Interreg** facilitează cooperarea transfrontalieră între statele membre ale UE, precum și cu țările sud-mediteraneene în ceea ce privește prevenirea riscurilor și dezvoltarea durabilă.

În plus, **mecanismul de protecție civilă al Uniunii** oferă un cadru și instrumente pentru prevenirea, pregătirea și răspunsul în caz de dezastre. Rezerva europeană de resurse naționale de protecție civilă ar putea fi consolidată în continuare pentru a ține seama de nevoile și vulnerabilitățile specifice ale insulelor, în timp ce rescEU continuă să ofere o rezervă strategică de capacități de răspuns în caz de dezastre.

Aceste eforturi sunt consolidate și mai mult prin cooperarea regională în cadrul spațiului mediteranean comun, în special prin **Pactul pentru Mediterana**, care promovează acțiuni coordonate pentru a aborda provocările comune în materie de securitate și pregătire în domenii precum combaterea introducerii ilegale de migranți, gestionarea frontierelor și a migrației, protecția civilă, cooperarea judiciară și în materie de asigurare a respectării legii, precum și căile de protecție și de migrație legală.

Perspective viitoare

Pentru a îmbunătăți în continuare securitatea și pregătirea pentru situații de criză a insulelor, Comisia:

- va promova, în coordonare cu statele membre și cu agențiile relevante ale UE, aplicarea **strategiei portuare a UE și a bunelor practici în materie de securitate și a orientărilor în materie de securitate portuară ale Alianței portuare europene**, în special în cazul porturilor insulare;
- va identifica, în strânsă cooperare cu statele membre, **investițiile** specifice pe termen scurt care urmează să fie puse în aplicare de statele membre în mod prioritar de-a lungul **coridoarelor de mobilitate militară ale UE, inclusiv în insule**;
- va încuraja parteneriatele din cadrul programului **Interreg** să valorifice rezultatele care sporesc reziliența și pregătirea comunităților insulare prin **cooperarea cu țările partenere din vecinătatea sudică** în domenii precum răspunsul la incendiile forestiere, protecția civilă și gestionarea riscurilor de dezastre și va facilita replicarea lor pe insule.

Comisia invită statele membre:

- să asigure transpunerea deplină a **Directivei privind reziliența entităților critice și a Directivei revizuite privind securitatea rețelelor și a sistemelor informatice 2 (NIS2)** cu dispoziții specifice insulelor, consolidarea cadrelor naționale pentru protejarea **infrastructurilor critice** de pe teritoriile insulelor, inclusiv prin desemnarea porturilor insulare ca entități critice în conformitate cu strategia portuară a UE;
- să se asigure că **nevoile de securitate specifice insulelor sunt reflectate în mod sistematic în strategiile și planurile operaționale naționale în materie de securitate și migrație**, pe baza actualizării periodice a evaluărilor situaționale și ale riscurilor specifice insulelor, acolo unde este posibil și având în vedere resursele și capacitățile disponibile, cu sprijinul Europol și al Platformei multidisciplinare europene împotriva amenințărilor infracționale (EMPACT); după caz, să se asigure că porturile și aeroporturile insulare beneficiază de niveluri adecvate de prezență a autorităților de aplicare a legii, de schimb de informații și de sprijin instituțional și financiar. De asemenea, statele membre sunt încurajate, acolo unde este posibil, să continue să identifice vulnerabilitățile și să fundamenteze măsuri de securitate specifice la nivel local;

- să consolideze **coordonarea și cooperarea dintre statele membre și regiunile învecinate** prin stabilirea unor planuri comune de pregătire și a unor capacități de răspuns, cu sprijinul oportunităților de finanțare disponibile. În paralel, statele membre sunt încurajate să promoveze **un nivel ridicat de conștientizare a riscurilor în rândul comunităților insulare** la nivel local, pentru a le permite rezidenților să reacționeze și să răspundă în mod eficace în caz de urgență;
- să promoveze sistemele de monitorizare pentru întreținerea preventivă a infrastructurii critice, cum ar fi porturile insulare, aeroporturile municipale sau regionale mici, pentru a asigura o mai bună conștientizare a situației de către autoritățile locale și naționale.

2.5. Cadrele de guvernare pentru insule

S-a demonstrat că integrarea unei abordări sensibile la insule în structurile naționale de planificare și guvernare contribuie în mod semnificativ la dezvoltarea durabilă și la reziliența teritoriilor insulare. Cercetările OCDE au arătat că integrarea perspectivei insulelor în cadrele de elaborare și monitorizare a politicilor contribuie la evaluarea impactului teritorial¹⁴.

Aceasta poate include recunoașterea oficială a statutului specific al insulelor în cadrele constituționale și dezvoltarea unor cadre de politică specifice legate de insule sau a unor strategii specifice. Statele membre cu insule ar putea lua în considerare dezvoltarea unor astfel de abordări în conformitate cu principiile bunei guvernare¹⁵, pe baza unui proces multipartit care să implice autoritățile locale, societatea civilă și alți actori relevanți, cu respectarea deplină a cadrelor lor juridice și instituționale.

Politica de dezvoltare a insulelor din Croația este coordonată la nivel național de Ministerul Dezvoltării Regionale și al Fondurilor UE și este bazată pe actul legislativ privind insulele, care stabilește un cadru de guvernare pe mai multe niveluri, implicând județele și autoritățile locale insulare. La nivel județean, un plan specific de dezvoltare insulară este integrat în fiecare plan județean de dezvoltare și cuprinde insulele din fiecare județ.

În cadrul politicii de coeziune a UE, Croația a dezvoltat în continuare această abordare prin introducerea unui instrument teritorial pentru dezvoltarea insulelor, bazat pe un model de guvernare ascendent mai structurat.

Comisia aplică o abordare integrată pentru o mai bună legiferare, atât atunci când pregătește noi inițiative, cât și atunci când le evaluează pe cele existente. În acest cadru și în conformitate cu comunicarea intitulată „Un cadru de reglementare al UE mai simplu, mai clar și mai bine aplicat”, Comisia stabilește dovezile și analiza necesare în funcție de natura inițiativelor și de impactul lor preconizat. Aceasta include analiza impactului diferențiat de la o regiune la alta, după caz. Analiza impactului teritorial poate sprijini identificarea riscurilor bazate pe realitatea zonei, a efectelor distributive și a posibilelor măsuri de atenuare, ori de câte ori impacturile semnificative sunt distribuite eterogen între diferite tipuri de regiuni, cum ar fi insulele.

La planificarea și execuția fondurilor UE în cadrul gestiunii partajate, în conformitate cu Codul european de conduită referitor la parteneriat, partenerii relevanți ar trebui să fie implicați nu numai în pregătirea acestor măsuri, ci și în punerea lor în aplicare. Având în vedere provocările

¹⁴ “Island Economies: Building resilient, innovative and connected island regions. Improving the quality of multi-level governance and strengthening the resilience of island economies of Croatia, Greece, and Sweden.” („Economii insulare. Crearea unor regiuni insulare reziliente, inovatoare și conectate. Îmbunătățirea calității guvernării pe mai multe niveluri și consolidarea rezilienței economiilor insulare ale Croației, Greciei și Suediei”) 27 noiembrie 2025.

¹⁵ [Codul european de conduită referitor la parteneriat.](#)

specifice insulelor, actorii locali și regionali ar trebui să aibă un cuvânt de spus pentru a se asigura că nevoile lor sunt reflectate și că se elaborează în consecință o abordare națională coordonată.

Perspective viitoare

Pentru a sprijini în continuare consolidarea capacităților și guvernanta insulelor, Comisia:

- va promova vizibilitatea și utilizarea **datelor** existente privind condițiile economice și sociale, precum și producerea de date mai detaliate, inclusiv indicatori de accesibilitate la nivelul NUTS3 și sub acesta în insule, în vederea unei mai bune înțelegeri și direcționări a politicilor către provocările lor specifice¹⁶;
- va sprijini statele membre în adaptarea și punerea în aplicare a reformelor și a investițiilor care abordează nevoile insulelor în **planurile de parteneriat naționale și regionale**;
- în cadrul abordării sale privind o mai bună legiferare, Comisia va încerca să identifice, într-un stadiu incipient, dacă o inițiativă viitoare ar putea avea un impact semnificativ și diferențiat asupra insulelor și va lua în considerare acest impact într-un mod integrat, ca parte a **procesului său de evaluare a impactului**;
- va furniza sprijin tehnic, **în cadrul Instrumentului de sprijin tehnic**, pentru elaborarea, punerea în aplicare și actualizarea strategiilor de creștere și a planurilor de amenajare a teritoriului pentru insule;
- va oferi sprijin pentru **consolidarea capacităților** autorităților locale și regionale prin intermediul schimburilor TAIEX-REGIO Peer2Peer și prin facilitarea punerii în aplicare eficiente a politicii de coeziune, precum și sprijin specific autorităților urbane insulare prin intermediul Inițiativei europene privind dezvoltarea urbană;
- va organiza un **eveniment bienal** care să reunească instituțiile UE, autoritățile insulare, părțile interesate și societatea civilă pentru a facilita dialogul, învățarea reciprocă și schimbul de experiență privind dezvoltarea insulelor;
- va asigura un **dialog tehnic periodic** cu instituțiile UE, cu autoritățile insulare, cu părțile interesate și cu alte organisme relevante pentru a aborda politicile legate de insule (inclusiv în ceea ce privește aspectele legate de ajutoarele de stat), pentru a contribui la simplificarea și reducerea sarcinii administrative și pentru a sprijini schimbul de bune practici;
- va asigura legătura cu Grupul BEI, împreună cu alte instituții financiare internaționale și naționale, pentru a facilita **accesul la finanțare** și pentru a promova dezvoltarea durabilă a insulelor. Sprijinul specific sub formă de împrumuturi prin intermediul instituțiilor participante poate fi acordat în condiții mai favorabile, de exemplu dacă este combinat cu instrumentele de finanțare ale politicii de coeziune.

Comisia invită statele membre:

- să includă în viitoarele lor **planuri de parteneriat național și regional** măsuri specifice care să abordeze provocările în materie de dezvoltare ale insulelor, inclusiv sprijin pentru consolidarea capacităților. Să aloce resurse suficiente pentru a răspunde nevoilor și provocărilor specifice ale insulelor, inclusiv celor legate de insularitate, care afectează domenii precum conectivitatea, serviciile și infrastructura. În plus, să utilizeze posibilitățile oferite de viitorul **Mecanism pentru interconectarea Europei** și de **Fondul european pentru competitivitate**;

¹⁶ Fără a aduce atingere restricțiilor privind protecția informațiilor și a datelor în temeiul legislației UE și al legislației naționale, precum și al acordurilor de confidențialitate relevante.

- să conceapă măsuri de sprijinire a nevoilor teritoriilor insulare utilizând mecanismele de flexibilitate prevăzute în **cadrul existent privind ajutoarele de stat** [de exemplu, RGECA, OAR, normele privind ajutoarele de stat în agricultură (ABER) sau Regulamentul de exceptare pe categorii în domeniul pescuitului (FIBER)];
- să extindă producția și raportarea de **statistici armonizate la nivelul UE** la nivelul UAL pentru a îmbunătăți evaluarea condițiilor economice și sociale din insule;
- să ia în considerare utilizarea **seturilor de instrumente pentru** foile de parcurs **privind consolidarea capacității administrative** și pentru consolidarea capacității beneficiarilor, precum și rezultatul proiectului-pilot privind atragerea, dezvoltarea și păstrarea competențelor-cheie¹⁷;
- să ia în considerare utilizarea **sprijinului tehnic consultativ al BEI** (de exemplu, JASPERS și Platforma de consiliere InvestEU) pentru pregătirea proiectelor și strategiilor care abordează aspecte legate de insule sau a împrumuturilor pentru punerea lor în aplicare;
- să promoveze instrumentele de investiții teritoriale integrate în zonele insulare ca zone „funcționale” pentru a promova strategii integrate pentru insule și a facilita o mai bună coordonare.

CONCLUZII

Insulele din UE sunt esențiale pentru coeziunea economică, socială și teritorială a Uniunii, precum și pentru diversitatea și patrimoniul său ecologic, natural și cultural, contribuind în același timp la competitivitatea, securitatea și reziliența sa.

Strategia UE pentru insule subliniază importanța lor în toate politicile și instrumentele UE, oferind un cadru structurat pentru consolidarea capacităților lor, consolidarea rolului lor în cadrul UE și îmbunătățirea condițiilor de viață pentru comunitățile locale, abordând costurile insularității, contribuind la condiții de concurență echitabile pentru participarea la piața unică și la o tranziție justă. Această strategie urmărește, de asemenea, să creeze sinergii și complementarități cu alte strategii ale UE, cum ar fi Strategia privind comunitățile costiere reziliente, prospere și locuibile, Agenda pentru orașe și viitoarele strategii privind regiunile ultraperiferice, dreptul de a rămâne și turismul durabil.

Punerea în aplicare cu succes a acestei strategii necesită o abordare coordonată din partea tuturor părților interesate relevante, inclusiv a instituțiilor UE, a statelor membre, a autorităților regionale și locale, a partenerilor sociali și a societății civile.

Următorul cadru financiar multianual și, în special, planurile de parteneriat naționale și regionale oferă o oportunitate pentru investiții bazate pe realitatea zonei, reflectând nevoile și oportunitățile insulelor.

Prin abordarea nevoilor specifice de dezvoltare ale insulelor și prin valorificarea deplină a oportunităților oferite de setul de instrumente al UE și de atuurile proprii ale insulelor, dezvoltarea durabilă și pe termen lung a acestor teritorii poate fi asigurată în beneficiul comunităților locale și al întregii Uniuni Europene.

¹⁷ [Un set de instrumente practice pentru pregătirea foilor de parcurs pentru consolidarea capacității administrative, instrumentul de autoevaluare pentru consolidarea capacității administrative și setul de instrumente al autorității de management pentru consolidarea capacităților beneficiarilor în cadrul politicii de coeziune a UE.](#)